

سۇئال

ئوڭ قولى سۇنۇپ تېڭىق بولسا تاھارەت ئېلىش ۋە ناماز ئوقۇشتىن ئىبارەت ئىبادەتلەرنى قانداق ئادا قىلىدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئىبادەتلەرنى ئوڭ قولىنى ئىشلىتىش ۋە ھەرىكەتلەندۈرۈش مۇمكىن بولمايدىغان كىشىلەر تۆۋەندىكى شەرتى ھۆكۈملەرگە رىئايە قىلىشى كېرەك:

بىرىنچى: ئوڭ قولى سۇنۇپ كېتىش بىلەن تاھارەت ئېلىش ۋە غۇسلى قىلىشتىن ئىبارەت بۇ ئىككى پەرز ئەمەللەر چۈشۈپ كەتمەيدۇ، بەلكى مۇمكىن بولسا سۇنى ئېلىش ۋە پاكىزلاش زۆرۈر بولغان ئورۇنلارغا يەتكۈزۈشتە سول قولىنى ئىشلەتسە بولىدۇ. بۇنداق ۋاقىتتا تاھارەتنى تولۇق ئېلىشنى روياپقا چىقىرىش ئۈچۈن ئالدىرىماسلىق كېرەك بولىدۇ.

ئىككىنچى: ئەگەر ئوڭ قولى سۇنۇپ تېڭىق بولسا، تاھارەت ئالغاندا ۋە يۇيۇنغاندا تاڭخان ئورۇنغا زىيان يەتمەيدىغان ھالەتتە يەڭگىل مەسھى قىلىش كېرەك بولىدۇ، مەسھى قىلىش يۇغاندەك ئۈچ قېتىم بولماستىن پەقەت بىر قېتىم بولسا كۇپايە قىلىنىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ خالىسا تولۇق تاھارەت ۋە پاكىزلىق روياپقا چىقىدۇ. شۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويسىمىز كېرەككى، ئەگەر قولىنىڭ بارماقلىرى ياكى بىلەكلىرى ئوچۇق بولسا، ئۇنى يۇيۇش كېرەك بولىدۇ، مەسھى قىلىش پەقەت تېڭىقنىڭ ئاستىدىكى ئورۇنلارغا بولىدۇ.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: بەزى ۋاقىتتا تېڭىق ئالغاندا بولۇپ بارماقلىرى ئوچۇق بولىدۇ، بۇ ۋاقىتتا تېڭىققا مەسھى قىلىپ بارماقلىرىنى يۇيۇش كېرەك بولىدۇ، شۇنىڭغا ئوخشاش پۇتىدا تېڭىق بولۇپ بارماقلىرى ئوچۇق بولىدىكەن، بارماقلىرىنى يۇيىدۇ، تېڭىققا مەسھى قىلىدۇ. ["ئايلىق ئۇچرىشىش" 61/27]. 163853-148062-69796- نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىدا تېڭىقنىڭ ھۆكۈمىنىڭ تەپسىلاتىنى بايان قىلدۇق.

ئۈچىنچى: ئەمما نامازغا كەلسەك، نامازدا ئوڭ قولىنىڭ ھەرىكىتى تۆۋەندىكى ئورۇنلاردا ئىپادىلىنىدۇ:

1- تۆت ئورۇندا تەكپىر ئېيتقاندا ئوڭ قول كۆتۈرۈلىدۇ: ناماز باشلاش تەكپىرىدە، رۇكۇغا بارغاندا، رۇكۇدىن تۇرغاندا، ۋە ئىككىنچى رەكەتتىن كېيىن تەشەھۇتتىن تۇرغاندا.

2- قىيامدا تۇرغاندا ئوڭ قولى سول قولىنىڭ ئۈستىدە قويدۇ.

3- سەجدىگە بارغاندا.

4- ئولتۇرغاندا قولىنى يوتسىنىڭ ئۈستىگە قويۇش.

5- تەشەھۇتتا كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن ئىشارەت قىلىش.

مۇشۇ ئورۇنلارنىڭ ھەممىسىدە مۇمكىن بولسا ئوڭ قولىنى ھەرىكەتلەندۈرۈش ياخشى بولىدۇ، ئەگەر ئوڭ قولىنى تولۇق ھەرىكەتلەندۈرۈش مۇمكىن بولمىسا، قانداق بولغان ھالەتتە ھەرىكەتلەندۈرىدۇ، بۇنداق ھەرىكەتلەندۈرۈشكە قانداق بولالمىسا، ئۇ ۋاقىتتا ئوڭ قولىنىڭ ئورنىغا سول قولىنى ھەرىكەتلەندۈرىدۇ، لېكىن كۆرسەتكۈچ بارمىقى بىلەن ئىشارەت قىلىش پەقەت ئوڭ قولغا خاستۇر.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ھۆكۈملەرنىڭ شەرىئى دەلىلى ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئىككى پىقھى قائىدىدىن ئىبارەتتۇر: بۇ ئىككى قائىدە ئۈچۈن قۇرئان ئايەتلىرى ۋە سەھىھ ھەدىسلەردىن ئونلارچە دەلىللەرنى شاھىت قىلىدۇم. بىرىنچى قائىدە: مۇشەققەت ئاسانلىقىنى كەلتۈرىدۇ، بۇنىڭ دەلىلى ئاللاھ تائالانىڭ: **لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا** تەرجىمىسى: **ئاللاھ ھېچكىمنى قۇربى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ.** [سۈرە بەقەرە 286-ئايەت].

ئىككىنچى قائىدە: ئاسانچىلىق قېيىنچىلىق بىلەن چۈشۈپ كەتمەيدۇ، بۇنىڭ دەلىلى ئاللاھ تائالانىڭ: **فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ** تەرجىمىسى: **تاقىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە ئاللاھقا تەقۋادارلىق قىلىڭلار.** [سۈرە تەغابۇن 16-ئايەت].

بۇ كاتتا قائىدە بولۇپ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: "بۇ شەرىئەت ئاساسىغا تۇرغۇزۇلغان ئۇنتۇلمايدىغان كەڭ تارقالغان قائىدىدۇر." [ئىمام سۇيۇتۇنىڭ "ئوخشاشلار ۋە باراۋەرلەر" ناملىق ئەسىرى 293-بەت].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "شەرىئەتتە بۇيرۇلغان ئەمەللەرنى ئادا قىلىشتا قانداق بولۇش ۋە كۈچىنىڭ يېتىشى شەرت قىلىنىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىمران ئىبنى ھۈسەيىن رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا: **ئۆرە تۇرۇپ ناماز ئوقۇغىن، ئۇنىڭغا قانداق بولالمىساڭ ئولتۇرۇپ ناماز ئوقۇغىن، ئۇنىڭغا قانداق بولالمىساڭ، يېنىچە يىتىپ ناماز ئوقۇغىن دېگىنىگە ئوخشاشتۇر.** [بۇخارى رىۋايىتى 1117-ھەدىس].

ئىسلام ئالىملىرى شۇنىڭغا بىرلىككە كەلدىكى، ناماز ئوقۇغۇچى نامازنىڭ قىيامدا تۇرۇش، قىرائەت قىلىش، رۇكۇ قىلىش، سەجدە قىلىش، ئەۋرەتنى يېپىش، قىبلىگە يۈزلىنىش قاتارلىق بەزى ۋاجىپ ياكى پەرزلەرنى ئادا قىلىشتىن ئاجىز كەلسە، ئاجىز

كەلگەن ئەمەللەر ساقىت بولۇپ كېتىدۇ، ئۇ كىشىگە ئادا قىلىش مۇمكىن بولغانچە ئەمەلنى ئادا قىلىش پەرز بولىدۇ، بەلكى ئۇ كىشىنىڭ شەرىئەتتە بۇيرۇق-چەكلىمىلەرنى ئادا قىلىشتا شەرىئەتنىڭ مۇمكىن بولۇشىنىلا ئەمەس بەلكى زەرەر يەتسىمۇ قانداق بولۇشىنى شەرت قىلغانلىقىنى بىلىشى كېرەك. بەلكى ئىنسان ئۆزىگە زىيان يېتىشىنى بىلىپ تۇرۇلۇق بىرەر ئىشنى قىلىشقا قانداق بولىدىكەن، ئۇ كىشى شەرىئەت ھۆكۈملەردىن نۇرغۇن ئورۇندا ئاجىز كەلگۈچىگە ئوخشاش بولىدۇ. مەسىلەن: سۇ بىلەن تاھارەت ئېلىش، كېسەل تۇرۇپ روزا تۇتۇش، نامازدا قىيامدا تۇرۇش ۋە باشقا ئورۇنلاردا ئاللاھ تائالانىڭ مۇنۇ سۆزلىرى روياپقا چىقىدۇ: **يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ** تەرجىمىسى: **ئاللاھ سىلەرگە ئاسانلىقنى خالايدۇ، تەسلىقنى خالىمايدۇ** دېگىنىدەك. يەنە ئاللاھ تائالانىڭ: **مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ** تەرجىمىسى: **ئاللاھ تائالا سىلەرگە دىندا قېيىنچىلىق قىلمىدى.** يەنە ئاللاھ تائالانىڭ: **مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ** تەرجىمىسى: **ئاللاھ سىلەرگە قېيىنچىلىق قىلىشنى خالىمايدۇ** دېگىنىدەك.

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان سەھىھ ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **سىلەر ئاسانلىق پەيدا قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتىلدىڭلار، قېيىنچىلىق پەيدا قىلىش ئۈچۈن ئەۋەتىلمىدىڭلار.** [پەتىۋالار مەجمۇئەسى"8-توم 43-438-بەتتىن قىسقارتىپ ئېلىندى].

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھ تائالادۇر.